

KS. BOGUSŁAW WOLAŃSKI

WPLYW SAKRAMENTU BIERZMOWANIA NA OSOBISTE ŻYCIE CHRZEŚCIJAN

Celem sakramentów jest wszczęcie człowieka w tajemnicę Chrystusa, Boga-Człowieka. Przyjmowane przez chrześcijanina obejmują poszczególne etapy i ważne momenty życia. „Sprawiają one narodzenie i rozwój chrześcijańskiego życia wiary, uzdrowienie i dar posłania”¹. Sakramenty wywierają wpływ na życie osobiste i zaangażowanie społeczne chrześcijan.

Przez sakrament bierzmowania wierni upodobniają się do Chrystusa, składając Mu świadectwo i budując Jego ciało w wierze i miłości². Osoba przyjmująca ten sakrament otrzymuje łaskę osobistego zjednoczenia z Chrystusem. Zostają w niej pomnożone dary Ducha Świętego, wcześniej otrzymane na chrzcie św. W ten sposób osoba ta staje się predysponowana do umocnienia więzi z Kościołem Chrystusowym³. Ważne miejsce zajmuje akceptacja dogmatów katolickich i norm religijno-moralnych, będących wyrazem postawy człowieka, nadającej jego życiu i wartościowaniu zasadniczy kierunek.

---

¹ *Katechizm Kościoła katolickiego* (dalej skrót: KKK). Poznań 2002 (1210).

² *Obrzędy bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich* (dalej skrót: OB). Katowice 2004² (2).

³ Zob. KKK 1302.

Ta akceptacja wskazuje na integrację postawy wiary z całą osobowością człowieka⁴.

Problemem tego artykułu jest wpływ sakramentu bierzmowania na osobiste życie chrześcijan. Zostanie on przedstawiony na trzech poziomach: zjednoczenia z Chrystusem, pomnożenia darów Ducha Świętego i umocnienia więzi z Kościołem.

1. ŚCIŚLEJSZE ZJEDNOCZENIE Z CHRYSYTEM

Chrzest czyni ludzi członkami Ciała Chrystusa. Ochrzczeni są wszczępieni w Chrystusa i stają się ludem Bożym, a otrzymawszy odpuszczenie wszystkich grzechów, wyrwani z mocy ciemności, zostają wyniesieni do stanu przybranych synów Boga⁵. Chrzest zespała człowieka z Chrystusem, by uczynić go uczestnikiem zbawczego wydarzenia wielkanocnego. Człowiek ochrzczony tworzy z Nim taką jedność, która czyni go dziedzicem obietnicy danej Abrahamowi, a przez niego ludowi ustanowionemu na mocy Bożego wezwania⁶. Chrystus przez sakramenty upodabnia ludzi do siebie w rozmaity sposób. Jeśli jesteśmy organicznie złączeni z Chrystusem przez chrzest, tj. zbliżeni do Jego śmierci, zmartwychwstania i życia, i jeśli cała działalność apostołska Kościoła ma zmierzać do tego, by w nas ukształtować Chrystusa, to i pozostałe sakramenty nie mogą mieć innego skutku⁷.

Misja Ducha Świętego w bierzmowaniu udoskonala dzieło rozpoczęte przez chrzest. Ochrzczony zostaje ściślej włączony do Kościoła i uzdolniony do pełnej realizacji potrójnej funkcji mesjańskiej otrzymanej na chrzcie. Bierzmowany chrześcijanin jest doskonalej upodo-

---

⁴ G. MILANESI. *Integrazione tra fede e cultura; problema centrale della pastorale catechetica*. W: *Ricerche di psicosociologia religiosa*. Zurych 1970 s. 70.

⁵ *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*. Katowice 1996² (1).

⁶ „Bo wy wszyscy, którzy zostaliście ochrzczeni w Chrystusie, przyoblekliście się w Chrystusa. Nie ma już Żyda ani poganina, nie ma już niewolnika ani człowieka wolnego, nie ma już mężczyzny ani kobiety, wszyscy bowiem jesteście kimś jednym w Chrystusie Jezusie. Jeżeli zaś należycie do Chrystusa, to jesteście też potomstwem Abrahama i zgodnie z obietnicą – dziedzicami” (Ga 3,27-29). B. TESTA. *Sakramenty Kościoła*. Poznań 1998 s. 130.

⁷ W. GRANAT. *Dogmatyka katolicka*. T. 7: *Sakramenty święte*. Cz. 2: *Chrzest, bierzmowanie, pokuta*. Lublin 1966 s. 169-170.

bniony do Chrystusa, aby mógł czynnie wypełniać misję proroczą, kapłańską i królewską⁸. Źródłem doskonalszego zjednoczenia z Chrystusem w bierzmowaniu jest Duch Święty. To zjednoczenie nazywane jest mistycznym utożsamieniem z Chrystusem⁹.

Pojęcie *confirmatio*, użyte na określenie bierzmowania, zakłada w swej treści umocnienie czegoś, co zostało wcześniej zainicjowane. W chrzcie udziałem chrześcijan stało się już początkowe upodobnienie do Syna Bożego. W bierzmowaniu zostają oni jeszcze bardziej upodobnieni do Chrystusa i umocnieni do składania Mu świadectwa dla budowania Jego Ciała w wierze i miłości (por. OB 2).

2. POMNOŻENIE DARÓW DUCHA ŚWIĘTEGO

Jednym ze skutków sakramentu bierzmowania jest pomnożenie darów Ducha Świętego. Wynika z tego, że są one udzielane wcześniej, w sakramencie chrztu świętego. Według *Katechizmu Kościoła katolickiego*: „Najświętsza Trójca daje ochrzczoneму łaskę uświęcającą, łaskę usprawiedliwienia, która daje mu zdolność życia i działania pod natchnieniem Ducha Świętego za pośrednictwem Jego darów” (KKK 1266). Sakrament chrztu daje Ducha Świętego jako Początek i Zasadę życia Bożego, wszczepia nas w ciało Chrystusa i czyni dziedzicami Bożymi¹⁰. Bierzmowanie udziela Ducha Świętego w sposób głębszy, bardziej intensywny i jest umocnieniem chrztu.

Katechizm Kościoła katolickiego wiele razy wspomina o darach Ducha Świętego w związku z chrztem (KKK 1266), bierzmowaniem (KKK 1299, 1303) i całym życiem chrześcijańskim (KKK 1830,

---

⁸ S. CZERWIK. *Struktura i teologia odnowionej liturgii sakramentu bierzmowania*. W: *Materiały z kursów homiletyczno-katechetyczno-liturgicznych 1972-1974*. Red. W. Wojdecki. Warszawa 1979 s. 259-260. Cz. Bartnik dodaje jeszcze, że bierzmowany otrzymuje dar odkupieńczy, który również włącza w Chrystusa. Dzięki temu darowi chrześcijanin włącza się w Chrystusowe dzieło odkupienia, dokonuje wewnętrznej przemiany, bierze na swoje ramiona ofiarniczy charakter życia ludzkiego, nadaje wartość wszystkim cierpieniom, „nosi w sobie konanie Jezusa” (2 Kor 4,10) i dopełnia odkupienia dokonanego przez Chrystusa w sobie i w swoim otoczeniu kościelnym. Zob. Cz. BARTNIK. *Sakrament Bierzmowania*. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 36:1989 z. 2 s. 50.

⁹ M. FALK. *Sakrament bierzmowania a młódzież*. Olsztyn 2000 s. 71-72.

¹⁰ TESTA. *Sakramenty Kościoła*. s. 137-138.

1831, 1845). „Życie moralne chrześcijan jest podtrzymywane przez dary Ducha Świętego. Są one trwałymi dyspozycjami, które czynią człowieka uległym, by iść za poruszeniami Ducha Świętego” (KKK 1830) oraz uzdolniają do współdziałania z natchnieniami Bożymi, umożliwiając doskonale przeżywanie rzeczywistości nadprzyrodzonej i dokonywanie czynów heroicznych¹¹. Otrzymane dary uzupełniają i doskonalą cnoty, które sprawiają, że wierni są ulegli wobec szybkiego posłuszeństwa natchnieniom Bożym (KKK 1831)¹². Dary Ducha Świętego rozumiane są jako osobista relacja miłości z Bogiem, która jest głębsza, niż może pojąć rozum ludzki. Otrzymuje się je w kontekście ciąglego nawracania, procesu przemiany życia, od skoncentrowania na sobie, do miłości Boga i bliźniego. To nawracanie się jest nawróceniem osobistym, ale rozszerza się również na przemienianie wartości społecznych, instytucji i systemów świata¹³. Uzdolnienia, które człowiek otrzymuje poprzez przyjęcie darów, upodabniają go do Boga¹⁴.

Liturgia sakramentu bierzmowania zwraca uwagę na dar samego Ducha Świętego, który dawany jest ochrzczoneму lub na nich zstępuje jako „namaszczenie” duchowe i „upodobnienie do Chrystusa”¹⁵. Jednak bierzmowanie najpełniej udziela darów Ducha Świętego, których określenie w refleksji teologicznej ma podwójne znaczenie: jako przejaw Ducha Świętego w osobie dla budowania Kościoła oraz dar duchowy, wyższy nawet od cnót wlaných. Są one jednocześnie przejawem zamieszkiwania Ducha Świętego w człowieku i wyrazem dynamizmu ukierunkowanego na coraz głębszą zażyłość z Nim.

Poprzez otrzymane dary bierzmowany ma przynosić owoce Ducha Świętego. Są to „doskonałości, które kształtuje w nas Duch Święty jako pierwociny wiecznej chwały” (KKK 1832). Według *Listu do Galatów* w tłumaczeniu *Wulgaty*, Tradycja Kościoła wymienia ich dwaście: miłość, wesele, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wspa-

---

¹¹ R. RAK. *Duch Święty jako dar i Jego dary*. W: *Dominum et vivificantem. Tekst i komentarze*. Red. A.L. Szafranski. Lublin 1994 s. 140.

¹² Zob. Cz. KRAKOWIAK. *Sakrament bierzmowania w praktyce pastoralnej Kościoła w Polsce*. Sandomierz 2005 s. 346.

¹³ M. FINLEY. *Siedem darów Ducha Świętego*. Kraków 2005 s. 12.

¹⁴ K. ROMANIUK. *O siedmiu darach Ducha Świętego. Podręcznik dla przystępujących do bierzmowania*. Warszawa 1992 s. 39.

¹⁵ KRAKOWIAK. *Sakrament bierzmowania*. s. 346.

niałomyślność, łaskawość, wierność, skromność, wstrzemięźliwość, czystość¹⁶. Owoce Ducha Świętego to skutki działania Trzeciej Osoby Boskiej w człowieku. Wszystkie one są znakami procesu nawracania się do Chrystusa¹⁷. Rzeczywistość, jaka powstaje w bierzmowanym dzięki Duchowi, nie ma nadzwyczajnego charakteru. Jest częścią codziennego życia, pozytywną moralnością chrześcijańską, która odróżnia się od moralności chrześcijańskiej opartej jedynie o zakazy i nakazy. Wyraża się ona na trzy sposoby typowe dla mentalności biblijnej: w sercu, to znaczy na poziomie uczuć ludzkich; poprzez usta, czyli w prowadzeniu rozmów, w nawiązywaniu kontaktów z ludźmi; poprzez ręce, czyli w działaniu¹⁸.

3. UMOCNIE WIEZI Z KOŚCIOŁEM

Dokumenty Soboru Watykańskiego II podkreślają eklezjalny wymiar sakramentów (por. KL 5; KK 1.9.11; KDK 42; DM 5). Myśl ta wyrażona jest także w *Katechizmie Kościoła katolickiego*: „sakramenty są «sakramentami Kościoła» w podwójnym znaczeniu: są sakramentami «przez Kościół» i «dla Kościoła». Są one sakramentami «przez Kościół», ponieważ jest on sakramentem działania Chrystusa, który dokonuje w nim swego dzieła dzięki posłaniu Ducha Świętego. Są one także «dla Kościoła», będąc «sakramentami, które budują Kościół»¹⁹. Spośród siedmiu sakramentów ważną rolę eklezjotwórczą spełniają sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego. Chrzest włącza neofitę do wspólnoty Kościoła, sakrament bierzmowania w sposób doskonalszy wiąże z Kościołem, zobowiązując do szerzenia i bronięcia wiary, a przez uczestnictwo w Eucharystii w sposób pełny, wierny jest włączony w Ciało Chrystusa²⁰.

Chrzest i bierzmowanie tworzą jeden proces inicjacji chrześcijańskiej, stanowiąc również inicjację do eschatologicznej wspólnoty zbawionych. Chrzest ukazuje bardziej chrystologiczny aspekt inicjacji,

¹⁶ KKK 1832. Zob. Cz. KRAKOWIAK. *Bierzmowanie sakrament inicjacji chrześcijańskiej*. Lublin 2005 s. 154.

¹⁷ FINLEY. *Siedem darów*. s. 141.

¹⁸ C.M. MARTINI. *Owoc Ducha Świętego w życiu codziennym*. Kraków 2001 s. 11-12.

¹⁹ KKK 1118.

²⁰ OB s. 10-11; KK 11; DK 5.

a bierzmowanie pneumatologiczno-eklezyjalny. Sakramenty te konstytuują kapłański lud Boży i uzdalniają do udziału w Eucharystii oraz do przyjmowania, a także udzielania innych sakramentów. Bierzmowani otrzymując tego samego Ducha Świętego, którego otrzymali apostołowie, mają udział w wydarzeniu Pięćdziesiąticy²¹.

Wewnątrz braterskiej wspólnoty, jaką jest Kościół, zarysowuje się różnica między duchownymi i świeckimi, wynikająca z charakteru bierzmowania. Ludzie ochrzczeni i bierzmowani obok stanu kapłańskiego tworzą stan nazywany laikatem. Laikat nie przyjmuje święceń i nie składa ślubów zakonnych. Swoje posłannictwo ludzie świeccy pełnią w ramach życia rodzinnego i społecznego. Te dwa stany zespała wspólne synostwo Boże, braterstwo, powołanie do świętości i zbawienia oraz powołanie do działalności apostołowskiej, której celem jest uświęcenie świata i budowanie Mistycznego Ciała Chrystusa²².

Bierzmowanie mocniej wiąże chrześcijanina nie tylko ze wspólnotą lokalną, ale także z Kościołem powszechnym. Sakrament bierzmowania umacnia przynależność chrześcijanina do diecezji i Kościoła powszechnego, w którym przeżywa i realizuje swój związek z Chrystusem. Przez sakrament bierzmowania biskup uzdalnia odrodzonego przez Boga we chrzcie do udziału w życiu konkretnej wspólnoty kościelnej i w ten sposób buduje Kościół²³.

Kościół powszechny reprezentowany jest i ukazuje się światu na danym terytorium jako wspólnota odrodzonych przez chrzest i Ducha Świętego, która gromadzi się na sprawowanie Eucharystii (por. KK 28). Dlatego lokalna wspólnota, będąca znakiem i częścią Kościoła powszechnego, ma do spełnienia specyficzną rolę w czasie sprawowania sakramentów inicjacyjnych. Ochrzczeni, uzdolnieni darami Ducha Świętego, mają tworzyć coraz to doskonalszą wspólnotę ludu Bożego i głębiej przeżywać swoje życie jako uczestnictwo w życiu Kościoła. Jednak z pomocą bierzmowanemu musi przyjść wspólnota lokalna. Dzięki niej bierzmowani mają dostrzec i poznać działanie Tego, który ożywia i różnicuje Kościół poprzez urzędy i charyzmaty. Wówczas rozumieją, że nie otrzymują Ducha Świętego tylko dla osobistego uś-

²¹ Cz. KRAKOWIAK. *Z problematyki teologicznej sakramentu bierzmowania*. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 21:1974 z. 6 s. 46-47.

²² *Tamże*. s. 47; FALK. *Sakrament bierzmowania*. s. 92.

²³ KRAKOWIAK. *Bierzmowanie sakrament inicjacji*. s. 164-165; TENZE. *Z problematyki teologicznej*. s. 48-49.

więczenia, ale po to, ażeby ożywiać, różnicować i łączyć ludzi w Kościele, przeznaczając każdego do określonej misji dla dobra innych²⁴.

Nowo bierzmowani poprzez umocnienie otrzymane w sakramencie bierzmowania sami podejmują odpowiedzialność za Kościół i zbawienie świata. Należąc do ludu Bożego, sami są Kościołem, a przez to mają udział w jego powołaniu i istotnych funkcjach. Na mocy zjednoczenia z Chrystusem, czyli na mocy charakteru sakramentalnego, są uzdolnieni i zobowiązani do działalności apostołskiej²⁵. Duch Święty poprzez sakrament bierzmowania udziela specjalnych darów charzmatycznych, które mają służyć rozwijaniu i budowaniu jedności Kościoła²⁶.

4. WNIOSKI I POSTULATY PASTORALNE

Poprzez sakrament bierzmowania chrześcijanin wchodzi w osobowy związek z Bogiem, a Duch Święty daje człowiekowi mądrość i moc oraz łączy z Chrystusem i Kościołem²⁷. W liście apostołskim *Novo millennio ineunte* na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Jan Paweł II skupiając uwagę na osobie Chrystusa, wskazuje, że chrześcijanie powinni Go przede wszystkim poznawać, kochać i naśladować, aby żyć w Nim życiem trynitarnym i z Nim przemieniać historię aż osiągnie swą pełnię w niebieskim Jeruzalem²⁸. Do sposobów zrealizowania tego celu Jan Paweł II zaliczył modlitwę, Eucharystię, sakrament pokuty i pojednania, słuchanie i głoszenie słowa Bożego²⁹.

Należy więc podjąć starania zachęcające wiernych do uczestniczenia we Mszy św., bo właśnie podczas Eucharystii zachodzi osobista i głęboka relacja z Chrystusem. Jak zauważa Benedykt XVI, „Jezus

²⁴ *Tamże*. s. 50; FALK. *Sakrament bierzmowania*. s. 92.

²⁵ Formą apostołskiego zaangażowania bierzmowanych w świecie ma być: głoszenie Chrystusa w ramach katechezy, chrześcijańskie świadectwo w środowisku życia i pracy, urzeczywistnianie przykazania miłości Boga i bliźniego. Zob. Z. SKROK. *Bierzmowanie w życiu chrześcijanina*. Radom 2003 s. 60.

²⁶ FALK. *Sakrament bierzmowania*. s. 95.

²⁷ W. GRANAT. *Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. Zarys dogmatyki katolickiej*. T. 2. Lublin 1974 s. 215.

²⁸ JAN PAWEŁ II. *List apostołski na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 Novo millennio ineunte* (dalej skrót: NMI). Wrocław 2001 (29).

²⁹ NMI 32-41.

w Eucharystii daje nie coś, ale siebie samego³⁰. Udział we Mszy św. powinien dla każdego ochrzczonego być sercem niedzieli³¹. W wielu parafiach dla przygotowujących się do bierzmowania zostały wprowadzone tzw. książeczki uczestnictwa, w których musi zostać potwierdzona obecność na niedzielnej Mszy św.³² Praktyka ta zwiększa frekwencję kandydatów w trakcie przygotowania, ale po przyjęciu bierzmowania wielu z nich rezygnuje z uczestniczenia we Mszy św. Dlatego też zamiast takiej propozycji można zorganizować w niedzielę spotkania w grupach z animatorami, podczas których rozważano by słowo Boże, by następnie wspólnie udać się na Mszę św. Dobrze jest również wprowadzić w cykl przygotowania comiesięczną adorację Najświętszego Sakramentu, poprzez którą można dojrzeć do autentycznego przyjęcia Chrystusa i regularnego uczęszczania na Mszę św.³³ Adoracja eucharystyczna jest ważnym sposobem łączności z Bogiem. Poprzez tę formę modlitwy chrześcijanin uczy się przyjmować Boga i odczuwa osobistą z Nim bliskość³⁴. Nieodzowne jest także podjęcie współpracy z rodzicami, by poprzez swoje świadectwo życia zachęcali młodzież do uczestniczenia we Mszy św. Takie działania formacyjne lepiej ukażą młodzieży sens spotkania z Bogiem, który kieruje do nich słowo i karmi ich swoim Ciałem.

Należy również uświadamiać wiernych, że poprzez spowiedź dokonuje się spotkanie Boga z proszącym o przebaczenie grzesznikiem. Spowiedź nie jest tylko praktyką, dzięki której możemy uwolnić się od winy, zrzucić ciężar własnych grzechów i zdobyć upragnioną czyistość duszy³⁵. Sakrament pokuty winien być ukazywany na nowo w kolejnych etapach osobowego rozwoju człowieka: w dzieciństwie, w okresie dojrzewania, w wieku młodzieńczym i w życiu dorosłym. W

---

³⁰ BENEDYKT XVI. *Adhortacja apostolska o Eucharystii, źródle i szczycie życia i misji Kościoła Sacramentum Caritatis* (dalej skrót: SCar). Kraków 2007 (7).

³¹ NMI 35-36.

³² Taką książeczkę opracowało wydawnictwo Hlondianum z Poznania. *Napełnieni Duchem Świętym. Dzienniczek kandydata do bierzmowania*.

³³ SCar 66.

³⁴ BENEDYKT XVI. *Żniwo Boga czeka na robotników. Kazanie wygłoszone podczas Nieszporów w bazylice św. Anny w Altötting* (11.09.2006). „Niedziela”. Dodatek akademicki. 23:2006 Seria T s. 3.

³⁵ J. AUGUSTYN. *Czym jest sakrament pokuty? W: Ewangelizacja i nawrócenie. Program duszpasterski na rok 1995/96*. Red. E. Szczotok, A. Liskowacka. Katowice 1995 s. 7.

przeciwnym razie istnieje niebezpieczeństwo, że człowiek wychodzący z okresu dzieciństwa przestanie praktykować sakrament pokuty, uznając go za relikwiarz dzieciństwa albo też będzie się spowiadał przez całe życie na dziecięcym poziomie. Każda nowa sytuacja egzystencjalna wymaga nowego podejścia do sakramentu pokuty. W zmienionej sytuacji życiowej człowiek musi ponownie odkryć wartość oraz znaczenie spowiedzi św.³⁶

W duszpasterstwie powinno zwracać się uwagę na praktykę pierwszych piątków miesiąca, doceniając przez to prawdziwą wartość przystępowania do spowiedzi św. Warto również podjąć praktykę wspólnotowej celebracji sakramentu pokuty i pojednania ze spowiedzią indywidualną. Nabożeństwa pokutne stanowią pomoc dla wiernych w przygotowaniu do wyznania grzechów. *Obrzęd pokuty dostosowany do zwyczajów diecezji polskich* zawiera kilka wzorów takich nabożeństw (ogólne, na Wielki Post, Adwent, dla dzieci, młodzieży, chorych)³⁷. Można je praktykować w pierwsze piątki miesiąca lub przy innych okazjach roku liturgicznego. Należy również zalecić spowiedź u stałego spowiednika, który na pewnym etapie rozwoju duchowego może odegrać nieocenioną rolę. Stały spowiednik pozwala penitentowi owocniej wzrastać duchowo i umiejętnie walczyć ze złem.

Duszpasterze powinni stawiać się na wzór Chrystusa nauczycielami modlitwy, sami reprezentując głęboką duchowość³⁸. Natomiast w parafiach należy tworzyć klimat modlitwy, korzystając przy tym z różnych form religijności ludowej, ale nade wszystko wychowując do udziału w liturgii³⁹. Trzeba z większym zaangażowaniem zachęcać dzieci, młodzież i dorosłych do udziału w niedzielnych nieszporach, nabożeństwach majowych, czerwcowych, różańcowych, wypominkowych, w Drodze krzyżowej i Gorzkich żalach. Udział w tak zorganizowanej modlitwie wspólnotowej powinien być stałym elementem przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania, a wcześniej do Pierwszej Komunii Świętej. W życie wspólnot parafialnych należy wprowadzać praktykę systematycznej adoracji eucharystycznej, która

³⁶ *Tamże*. s. 15-16.

³⁷ *Obrzęd pokuty dostosowany do zwyczajów diecezji polskich*. Katowice 1996².

³⁸ Por. K. KANTOWSKI, W. PRZYGODA, S. STUŁKOWSKI. *Szczegółowy program duszpasterski na rok 2007/2008*. W: *Bądźmy uczniami Chrystusa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na rok 2007/2008*. Red. S. Stułkowski. Poznań 2007 s. 15.

³⁹ NMI 32-34.

pozwała głębiej przeżyć celebrację eucharystyczną. Zalecana tu jest wcześniejsza katecheza wyjaśniająca znaczenie tego aktu kultu. W rekolekcjach szkolnych lub parafialnych, oprócz konferencji i homilii, nie może zabraknąć również propozycji wspólnotowej modlitwy.

Pierwszeństwa modlitwy nie można urzeczywistnić inaczej, jak tylko przez ciągle powracanie do słuchania słowa Bożego⁴⁰. Nagląca jest kwestia, aby powstało nowe pokolenie apostołów zakorzenionych w słowie Chrystusa. Potrzeba rozbudzać wśród wiernych zainteresowanie Pismem św. Pomocą w podejmowaniu tych działań jest stowarzyszenie „Dzieło Biblijne im. Jana Pawła II” powołane do istnienia przez Konferencję Episkopatu Polski. Zajmuje się ono propagowaniem Biblii w parafiach i rodzinach katolickich. Cenne pastoralnie są inicjatywy proponowane przez to stowarzyszenie. Jedną z nich jest zachęta, by w parafiach i rodzinach organizować kręgi biblijne, podczas których stwarzana jest okazja do głębszego wniknięcia w treść słowa Bożego. W czasie przygotowania do sakramentu bierzmowania można wykorzystać wydawany w Polsce kwartalnik „Krań Biblijny”⁴¹. Zawiera on propozycje tekstów Pisma św. na kolejne spotkania formacyjne wraz z komentarzem, aktualizacją i refleksją teologiczną. Znajdują się w nim również artykuły o tematyce biblijnej, ułatwiające odczytanie i zrozumienie wybranych tekstów⁴².

Inną praktyką spotkania ze słowem Bożym jest *lectio divina*. Ta droga medytacji tekstów biblijnych składa się zazwyczaj z czterech etapów: *lectio, meditatio, oratio, operatio*. Nie jest to zwykłe czytanie Pisma św. dla zaspokojenia ciekawości czy pragnienia wiedzy, lecz głęboki, modlitewny kontakt z Bogiem przez spotkanie z jego sło-

---

⁴⁰ NMI 39.

⁴¹ Wydawany jest pod patronatem Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II przez wydawnictwo „Biblos” z Tarnowa.

⁴² Spotkania w ramach kręgu biblijnego powinny rozpoczynać się od zapalenia świecy – znaku obecności Chrystusa oraz modlitwy do Ducha Świętego o pomoc i jego światło. Zasadniczym elementem jest odczytanie wskazanego fragmentu Pisma św. Po chwili milczenia medytacyjnego prowadzący powinien wyjaśnić uczestnikom znaczenie przeczytanej perykopy. W drugiej części uczestnicy powinni podzielić się swoimi spostrzeżeniami, jakie zrodziły się im podczas rozważania danego fragmentu. Dyskusja służyć ma aktualizacji omówionego tekstu, a zwieńczać ją powinno odniesienie do życia uczestników. Na zakończenie wszyscy zebrani wspólnie się modlą, przedstawiając Bogu swoje prośby, przeprosiny, dziękczynienia i uwielbienia. Zob. P. ŁABUDA. *Słowo od Redakcji*. „Krań Biblijny” z. 1. Tarnów 2006 s. 10.

wem. *Lectio divina* jest lekturą Biblii, która przemienia się w modlitwę mającą wpływ na nasze życie. Tę praktykę można czynić indywidualnie lub wspólnotowo w parafii, korzystając z przygotowanych materiałów⁴³.

Skutkiem otrzymania w sakramencie bierzmowania daru Ducha Świętego jest pomnożenie Jego darów, które podtrzymują moralne postępowanie chrześcijanina i czynią go uległym do posłuszeństwa wobec natchnień Bożych (por. KKK 1830, 1831). Zauważa się tendencję, że moralność jest coraz częściej uważana za sprawę prywatną. Wynikiem tego jest ustalanie, według własnych potrzeb, celów i środków ich realizacji. Współcześnie słabnie też znaczenie religii w sankcjonowaniu norm i wzorów działania moralnego⁴⁴. Dlatego społeczeństwu potrzeba trwałej obecności religii, ponieważ niesie ona podstawowe wartości etyczne, a jej brak grozi osłabieniem ładu społeczno-moralnego⁴⁵. Należy podejmować działania kształtujące prawe sumienia ludzkie, co pozwoli na jasne odróżnienie dobra od zła. Trzeba podkreślać znaczenie otrzymanych w bierzmowaniu darów Ducha Świętego, które przynoszą konkretne owoce. Trzeba je tak przedstawiać, by wierni zrozumieli wartość daru, jaki otrzymali podczas bierzmowania i jak wiele można dokonać w codziennym życiu, korzystając z udzielonej łaski. Istnieje konieczność, by ten temat podejmowany był w konferencjach dla młodzieży bierzmowanej, jak również w kazaniach i katechezach dla całej wspólnoty parafialnej. Jako pomoc w przygotowaniu mogą służyć wydane opracowania, które podają również praktyczne przykłady ułatwiające zrozumienie wartości konkretnego daru⁴⁶. Katecheci winni uczyć młodzież modlitwy do Ducha

---

⁴³ Zob. R. KEMPIAK. *Józef – mąż Maryi. Rozważania biblijne*. Kraków 2004; TENŻE. *Jan – umiłowany uczeń Chrystusa. Rozważania biblijne*. Kraków 2006; TENŻE. *Weź księgę Pisma świętego. Propozycje lectio divina na Adwent i czas przygotowania paschalnego*. Wrocław 2003.

⁴⁴ K. ŚWIĘS. „Statystyczny młody”. *Obraz religijności młodzieży w świetle badań socjologicznych*. W: *Dzisiejszy bierzmowany. Problemy i wyzwania*. Red. J. Stala. Kielce 2005 s. 236.

⁴⁵ J. MARIAŃSKI. *Kondycja religijna i moralna młodych Polaków*. Kraków 1991 s. 45.

⁴⁶ C.M. MARTINI. *Tam, gdzie tchnie Duch*. Ząbki 2002 s. 23; J. KUDASIEWICZ. *Odkrywanie Ducha Świętego. Medytacje biblijne*. Kielce 1998; TENŻE. *Dary i charyzmaty Ducha Świętego*. W: *Odkrywanie Ducha Świętego w katechezie gimnazjalistów*. Red. A.E. Klich. Kraków 2007 s. 45-67; FINLEY. *Siedem darów*.

Świętego, ponieważ bez tchnienia Ducha Świętego człowiek jest słaby i bezbronny⁴⁷.

Niezmiernie ważne jest podejmowanie działań duszpasterskich umożliwiających ściślejsze związanie wiernych ze wspólnotą Kościoła, a przede wszystkim z parafią. Głównie działania te powinny być skoncentrowane na dzieciach i młodzieży. Potrzebne są inicjatywy, które spowodują, że wierni chętnie będą się angażowali w życie parafialne i będą podejmowali w parafii różnorakie zadania. Stąd ważna jest świadomość, że parafia nie jest tylko częścią diecezji związaną z Kościołem powszechnym, ale również miejscem spotkania posłannictwa całego Kościoła z wiarą jednostek, rodzin i małych wspólnot religijnych. Jest najbardziej wysuniętą jednostką Kościoła w jego zetknięciu ze światem. Oprócz funkcji podstawowych (przepowiadanie słowa Bożego, sprawowanie liturgii, posługa pasterska)⁴⁸, spełnia również funkcje uzupełniające, które w wyniku przemian cywilizacyjnych i ustrojowych przechodzą znaczącą transformację. Obecnie potrzeba odnowy tradycyjnych funkcji uzupełniających oraz realizacji niektórych funkcji nowych, będących odpowiedzią parafii na potrzeby współczesnych czasów. Odnowy wymaga funkcja prowadzenia organizacji i stowarzyszeń religijnych, funkcja organicznego kształcenia (przedszkola, szkoły) oraz organizowania rozrywki i wypoczynku (kolonie letnie, różne formy zabaw i rozrywki), a także funkcje: integracyjna, misyjna, ekumeniczna i ewangelizacyjna⁴⁹.

Duszpasterstwo powinno troszczyć się, aby parafie stawały się wspólnotą wspólnot poprzez rozwijanie małych grup religijnych. Wierni świeccy mają słabe poczucie współtworzenia parafii, a przez to są także mało aktywni, traktując parafię jako miejsce usług religijnych⁵⁰. Dlatego na parafii ciąży obowiązek tworzenia różnego rodzaju wspólnot, które byłyby środowiskiem chrześcijańskim dla poszczególnych wiernych. Poprzez małe wspólnoty parafie realizują istotę swojego powołania, dając wiernym możliwość uczestnictwa w różnych formach nauczania kościelnego, oddawania czci Bogu oraz realizo-

⁴⁷ KUDASIEWICZ. *Dary i charyzmaty*. s. 66.

⁴⁸ R. KAMIŃSKI. *Parafia*. W: *Leksykon teologii pastoralnej*. Red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin 2006 s. 593.

⁴⁹ TENŻE. *Duszpasterstwo w społeczeństwie pluralistycznym*. Lublin 1997 s. 93-98.

⁵⁰ A. SCHULZ. *Ruchy i stowarzyszenia katolickie środowiskiem formacji i działalności apostołskiej*. W: *Bądźcie uczniami Chrystusa*. s. 218.

wania miłości bliźniego⁵¹. Członkowie małych grup religijnych mają możliwość osobistego rozwoju, otwarcia się na innych oraz poczucie spełniania misji ewangelizacyjnej⁵². Parafian należy angażować w te wspólnoty i w różnego rodzaju duszpasterstwa specjalistyczne działające w diecezjach⁵³.

Parafia powinna stawać się nie tylko centrum życia religijnego, ale także kulturalnego i sportowego. Stąd w ramach głębszego związania wiernych z Kościołem, przy parafiach mogą powstawać koła teatralne, kluby filmowe, kafejki internetowe itd. Zaleca się również organizowanie rozgrywek sportowych i zakładanie klubów sportowych⁵⁴.

Z obserwacji i dotychczas prowadzonych badań wynika, że w polskim kontekście społeczno-kulturowym ksiądz posiada wysoki autorytet urzędowy. Jedną z funkcji księży jest funkcja doradczo-interwencyjna w różnych dziedzinach życia wiernych świeckich⁵⁵. Odpowiednia postawa księdza ma znaczny wpływ na stosunek chrześcijanina do Kościoła i parafii. Ważną częścią duszpasterstwa, wpływającą na lepsze relacje duchownych i wiernych, są wspólne pielgrzymki, rekolekcje, spotkania z wiernymi podczas rywalizacji sportowej, pikniki. Do tego celu należy też dobrze wykorzystać odwiedziny duszpasterskie. Młodszy duszpasterze mogą nawiązywać kontakty z wiernymi przy wykorzystaniu nowoczesnych środków komunikacji, jak poczta elektroniczna, komunikatory internetowe, strony internetowe, fora internetowe. Współcześnie za ich pomocą komunikuje się młodzież, dlatego również w ten sposób należy poszukiwać sposobu nawiązania lepszych relacji, a przez to związania wiernych z parafią.

---

⁵¹ KAMIŃSKI. *Duszpasterstwo w społeczeństwie*. s. 99-100.

⁵² W. ŚMIGIEL. *Małe grupy religijne w parafii*. pastoralne.pl/pdf/zarz_par/3100_U_14_J_02_04.pdf (edycja: 1.01.2008).

⁵³ B. WOLAŃSKI. *Formacja służby liturgicznej w diecezji legnickiej*. „Anamnesis” 12:2006 nr 3 s. 112-117.

⁵⁴ P. IWANEK. *Duszpasterstwo sportu*. W: *Duszpasterstwo specjalne*. Red. R. Kamiński, B. Drożdż. Lublin 1998 s. 333-352.

⁵⁵ E. FIRLIT. *Parafia w społecznej świadomości*. W: *Kościół katolicki na początku trzeciego tysiąclecia w opinii Polaków*. Red. W. Zdaniewicz, S.H. Zaręba. Warszawa 2004 s. 165.

INFLUENCE OF THE SACRAMENT OF CONFIRMATION
ON THE PERSONAL LIVES OF CHRISTIANS

S u m m a r y

Through the sacrament of confirmation the faithful become similar to Christ, giving Him a testimony and build His body in faith and love. The person receiving the sacrament obtains a grace of personal unification with Christ. The gifts of the Holy Spirit, previously received in the Holy Baptism, are multiplied in it. In this way the person becomes predisposed to strengthen ties with the Church of Christ. The confirmed person is able fully to benefit from the gift of this sacrament, when through prayer, sacraments and the Word of God will deepen his spiritual life.

Słowa kluczowe: *confirmatio*, sakrament bierzmowania, sakramenty święte, sakramentologia, duszpasterstwo, teologia pastoralna.

Key words: *confirmatio*, sacrament of confirmation, the Holy Sacraments, sacramentology, pastoral work, pastoral theology.